

อุตสาหกรรมสิ่งทอพม่า...หลังเผชิญมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ

ในอดีตสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปเคยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สุดของพม่า โดยในปี 2544 พม่ามีรายได้จากการส่งออกสิ่งทอ สูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึง 868 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือราว 40% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของพม่า และสร้างงานให้แก่ชาวพม่าราว 350,000 คน ทำให้สิ่งทอ เป็นสินค้าที่มีความสำคัญในระดับสูงต่อเศรษฐกิจพม่า อย่างไรก็ตาม หลังจากที่สหรัฐฯ ดำเนินมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่าตั้งแต่ปี 2546 เพื่อกดดันให้รัฐบาลทหารพม่าปล่อยตัวนางอองซาน ซูจี (ถูกกักตัวอยู่ในบ้านพักมาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2546) ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอ รวมทั้งการผลิตผ้าของพม่าได้รับผลกระทบอย่างมาก เนื่องจากสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกสิ่งทอสำคัญอันดับ 1 ของพม่า และล่าสุดเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2549 สหรัฐฯ ได้ประกาศขยายเวลาดำเนินมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่าออกไปอีก 1 ปี หลังจากนั้นเพียงสัปดาห์เดียว คือ เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2549 รัฐบาลพม่าก็ได้ประกาศขยายเวลากักบริเวณนางอองซาน ซูจี ในบ้านพักออกไปอีก โดยไม่ได้รับขลุเวลาสิ้นสุดที่ชัดเจน ทำให้สถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับสหรัฐฯ และนานาชาติเลวร้ายยิ่งขึ้น นั่นหมายถึง โอกาสของอุตสาหกรรมสิ่งทอของพม่าก็ยิ่งน่าวิตกมากขึ้นตามไปด้วย

➤ ผลกระทบจากมาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ

หลังจากสหรัฐฯ ดำเนินมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่า โดยได้ออกกฎหมาย The Burmese Freedom and Democracy Act 2003* เมื่อเดือนกรกฎาคม 2546 ที่ผ่านมา โดยห้ามบริษัทสัญชาติอเมริกันนำเข้าสินค้าทุกชนิดจากพม่า ส่งผลให้พม่าไม่สามารถส่งออกสินค้า รวมถึงสิ่งทอ ไปยังสหรัฐฯ ขณะที่สหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกสิ่งทอ รายใหญ่ที่สุดของพม่า โดยมีสัดส่วนกว่า 65% ของมูลค่าส่งออกสิ่งทอ ทั้งหมดของพม่า ทำให้มูลค่าการส่งออกสิ่งทอของพม่าลดลงมาก ทั้งนี้ ผู้นำเข้าสหรัฐฯ ได้ชะลอการสั่งซื้อสินค้าจากพม่าตั้งแต่ช่วงก่อนรัฐบาลสหรัฐฯ จะออกกฎหมายคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่า เนื่องจากคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าพม่าอาจเสี่ยงต่อการถูกดำเนินมาตรการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ ในปี 2547 สิ่งทอ ซึ่งเคยเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 1 ของพม่า กลับตกลงมาอยู่อันดับที่ 4 รองจากก๊าซธรรมชาติ ไม้ และพืชตระกูลถั่ว ตามลำดับ โดยมีมูลค่าการส่งออกเพียง 225.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือราว 8% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของพม่า เท่านั้น

ในช่วง 2 สัปดาห์แรกหลังสหรัฐฯ คว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่า โรงงานสิ่งทอ ในพม่าราว 64 แห่ง จากทั้งหมด 280 แห่ง ได้ปิดกิจการลง ทำให้แรงงานพม่าหลายหมื่นคนตกงานทันที ขณะที่รายงานของ Myanmar Federation of Chambers of Commerce and Industry ระบุว่า ณ สิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2547 โรงงานสิ่งทอ ในพม่าปิดกิจการไปแล้วราว 120 แห่ง และมีแรงงานตกงานถึง 200,000 คน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานสตรีซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมือง

* มีสาระสำคัญ คือ ห้ามบริษัทสัญชาติอเมริกันนำเข้าสินค้าทุกชนิดที่ผลิตหรือประกอบในพม่า ไม่ออกวีซ่าเข้าสหรัฐฯ ให้แก่สมาชิกในคณะรัฐบาลของพม่าทั้งในอดีตและปัจจุบัน อายัดทรัพย์สินของรัฐบาลพม่าในสหรัฐฯ และกระหวางการคลังของสหรัฐฯ นอกจากนี้ สหรัฐฯ จะทำการคัดค้านหากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) หรือธนาคารโลก (World Bank) อนุมัติเงินกู้ให้แก่รัฐบาลพม่า

ของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นยังส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการผลิตผ้าฝ้าย ซึ่งเป็นวัตถุดิบป้อนอุตสาหกรรมสิ่งทอ ที่สำคัญอีกด้วย โดยในปี 2546 การผลิตเส้นใยผ้าฝ้ายและผ้าฝ้ายในประเทศลดลงถึง 21.1% และ 25% จากปีก่อน ตามลำดับ

➤ ตลาดใหม่...โอกาสใหม่ของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

โรงงานสิ่งทอ ที่ยังเปิดดำเนินการอยู่ในพม่าขณะนี้ มีจำนวนราว 160 แห่ง โดยกว่า 85% เป็นของผู้ประกอบการชาวพม่า ส่วนที่เหลือเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ 100% หรือร่วมทุนกับชาวพม่า ซึ่งรัฐบาลพม่ายังคงสนับสนุนให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้าและอากรอื่น ๆ สำหรับเส้นใย ฝ้าย และวัตถุดิบอื่น ๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อการส่งออก โดยพม่าได้หันไปเน้นขยายการส่งออกสิ่งทอ ไปยังตลาดสหภาพยุโรป ที่คิดว่าบาตรพม่าด้วยการไม่ออกวีซ่าให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงของพม่า แต่ไม่ได้ห้ามนำเข้าสินค้าจากพม่า (ตลาดหลักคือ สหราชอาณาจักร เยอรมนี ฝรั่งเศส สเปน อิตาลี และเนเธอร์แลนด์) และญี่ปุ่น แทนตลาดสหรัฐฯ มากขึ้น และยังมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเร่งขยายการส่งออกสิ่งทอไปตลาดใหม่ ๆ ในแถบลาตินอเมริกา อาทิ เวเนซุเอลา บราซิล และเม็กซิโก ซึ่งยังมีคู่แข่งไม่มากนักแทน โดยประธานสมาคมผู้ผลิตสิ่งทอของพม่าระบุว่าในปี 2548 ที่ผ่านมา พม่าสามารถขยายตลาดสิ่งทอ ไปยังแถบลาตินอเมริกาเพิ่มขึ้นมาก โดยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศในแถบลาตินอเมริกา เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนราว 25% ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอ ทั้งหมดของพม่า จากเดิมที่มีสัดส่วนไม่ถึง 4% อย่างไรก็ตาม หลังการเปิดเสรีการค้าสิ่งทอโลกตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2548 ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของพม่าต้องเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้นจากประเทศในแถบเอเชียอื่น ๆ อาทิ จีน อินเดีย เวียดนาม และบังกลาเทศ ดังนั้น ผู้ประกอบการสิ่งทอ ในพม่าจึงต้องเร่งพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศเหล่านี้ได้

ส่วนเศรษฐกิจต่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ

มิถุนายน 2549